

Gazeta Gdańska.

„Gazeta Gdańska” wychodzi 3 razy tygodniowo, a mianowicie we wtorek, czwartek i sobotę z dodatkami: Gwiazdka Niedzielną, Dom i kuchnia, Przyjaciel zdrowia, Robotnik, Rolnik i Przemysłowiec, Aniół Stróż, Wolne chwile i Dział powieściowy.

Prawdą a Bogiem!

Przedpłata na pocztę kwartalnie 1,25 mk., z odnośnieniem do domu przez listowego 1,49 mk., w Gdańsku 1 mk., z odnośnieniem do domu 1,25 mk. Ogłoszenia przyjmuje się po 15 fen. płatnych w Gdańsku od 6-cielamowego wiersza petytowego. Adres: „Gazeta Gdańska” Danzig, Postschliessfach 188.

Telefon 2650.

Redakcja i ekspedycja: Grobla Przedmiejska (Vorstädtischer Graben) 49.

Telefon 2650.

Dziś 40 Męczenników.
Jutro Pelagii panny.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Dziś wschód słońca 6 30 zachód 5 53
Dziś wschód księżyca 8 11 zachód 6 22

Przy zakupie towarów prosimy powoływać się na ogłoszenia w „Gazecie Gdańskiej”.

Narodowa służba pomocnicza.

Z dniem 1 marca weszła w życie uchwalona przez parlament ustawa, dotycząca narodowej służby pomocniczej (vaterländischer Hilfsdienst). Ustawa stała się wprawdzie już z dniem ogłoszenia prawomocną, lecz jej przeprowadzenie opóźniło się z powodu tego, iż trzeba było utworzyć najpierw przewidziane w ustawie wydziały, któreby się zajęły całą organizacją służby pomocniczej, oraz poczynić potrzebne przygotowania. W ustawie przewidzianem też było w pierwszej linii zgłaszanie na ochotnika do służby pomocniczej. Zgłosiło się wprawdzie bardzo wielu, lecz nie tylu, aby można było zapełnić luki, powstałe w przedsiębiorstwach, pracujących dla wojska, oraz zastąpić żołnierzy, stojących jeszcze w rozmaitych etapach, aby mogli wyruszyć na front.

Obecnie odnośne wydziały zostały już utworzone, wszystkie prace przygotowawcze ukończone, a wydział parlamentarny zgodził się na przedłożenie mu przez Radę związkową przepisów wykonawczych.

Paragraf 1 tych przepisów zobowiązuje wszystkie gminy do założenia i prowadzenia listy (Stammrolle), do której zapisani zostaną wszyscy do służby pomocniczej zobowiązani mężczyźni, którzy urodzili się po 30 czerwca 1857 roku a przed 1 stycznia 1870 roku i nie należą już do pospolitego ruszenia (Landszturnu). Wymienione osoby muszą się zgłosić ustnie lub piśmiennie w swej gminie, w przeciwnym razie narażają się na karę.

Od zgłaszania się są uwolnione te osoby, które przynajmniej od 1-go marca 1917 są czynne samodzielnie w głównym zawodzie:

1. w służbie Rzeszy, państwowej, gminnej lub kościelnej;
2. w publicznym ubezpieczeniu robotników lub pracowników;
3. jako lekarze, dentyści, weterynarze lub aptekarze;
4. w rolnictwie lub leśnictwie;
5. w żegludze morskiej lub na wodach w kraju;
6. w rybołówstwie morskim lub w kraju;
7. w ruchu kolejowym;
8. w warsztatach okrętowych;
9. w fabrykach prochu, materiałów wybuchowych, amunicji lub broni;
10. w poszczególnych zakładach gospodarki wojennej, które mają być oznaczone przez urzędy wojenne w ich okręgach.

Cyfra druga została dodana na wniosek wydziału. Pominieć mężczyzn, zajętych w prasie, w bankach, w służbie chorych i t. d. nie oznacza, że mają być zaciągnięci do innej służby; powinno być tylko umożliwione sprawdzenie, czy w wyżej wymienionych instytucjach nie znajduje się personel, bez którego mogłaby się obejść.

Przy zmianie miejsca winien o tem donieść w ciągu trzech dni robotnik lub pracownik, jak również pracodawca lub zarząd. Zaniechanie doniesienia będzie karane.

Rozporządzenie to będzie ogłoszone w najbliższym czasie i poczyni obowiązywać.

Przy powoływaniu do służby pomocniczej mają być uwzględnione w pierwszym rzędzie stosunki rodzinne, stan zdrowia, miejsce zamieszkania, dotychczasowa czynność, myto lub zarobek i t. d. Ustawa ma być, jak najłagodniej stosowaną z pominięciem wszelkiej surowości lub poszkodowania. Rozstrzygającym ma być pytanie: gdzie ktoś najlepiej może służyć krajowi? Przy równych stosunkach mają być powołani do służby pomocniczej młodszy ludzie przed

Łódź kuryerowa „Sleipner” na wzburzonym morzu.

Tego rodzaju statki przewożą depesze i rozkazy na pełnym morzu. Łodzie w tym celu niezwykle praktyczne, osiągają niezwykłą szybkość i przemieszczają wiat dalekie przestrzenie.

starszymi, nieżonaci przed żonatymi, a w pierwszym rzędzie naturalnie ci, co się zgłoszą na ochotnika; dalej mężczyźni, znajdujący się z powodu zamknięcia interesu bez posady lub pracy, kapitaliści, pobierający rentę, dawniejszy urzędnicy, a w ostatecznym razie i tacy, którzy mogą być zastąpieni przez siły młodsze lub kobiety, na przykład kelnerzy, fryzjerzy itd.

Tem samem mobilizacja armii krajowej jest stanowczo postanowioną, a jej przeprowadzenie nastąpi niebawem. Przymusowe powołanie do służby pomocniczej ma się rozpocząć z dniem 1 kwietnia r. b.

Zamysły Wilsona.

W poniedziałek wygłosił prezydent Stanów Zjednoczonych mowę z okoliczności objęcia na nowo rządów w myśl wyborów odbytych ubiegłej jesieni. Przytem powiedział Wilson, że jest rzeczą niemożliwą wobec wojny zachowywać się obojętnie lub niezależnie. Wyrządono Ameryce na morzu wielką niesprawiedliwość, lecz kraj zawsze sobie uświadamiał, że sobie nie może życzyć tego, czego by nie był gotów żądać dla całej ludzkości, mianowicie rzetelnego postępowania, sprawiedliwości, ufności życia oraz obrony przed zorganizowaną niesprawiedliwością. Coraz więcej przekonujemy się — mówił prezydent, — że pragniemy odgrywać rolę tych, co pracują dla utrzymania i wzmocnienia pokoju. Znajdujemy się w zbrojnej bezstronności i być może, że okoliczności skłonią nas do więcej bezpośredniego udziału w wielkiej walce. Nasz własny los jako narodu jest zagrożony. Zakończył wezwaniem do poświęcenia się w łączności wobec całego świata, wielkiemu zadaniu, które ma być podjęte.

Znaczyłoby, że Wilson zdecydowany jest na wypowiedzenie wojny. Trudność polega jedynie na tem, iż chociaż Izba reprezentantów (posłów) w Waszyngtonie główne żądanie Wilsona, domagające się udzielenia mu pełnomocnictwa uzbrojenia okrętów handlowych, uchwalili bardzo znaczną większością głosów bo 403 głosami przeciwko 13, napotkała odnośna ustawa w senacie na opór mały, ale energicznej grupy, która zdołała na decydującym posiedzeniu

tak przeciągnąć obrady, że nie dopuściła do głosowania.

Mimo to prezydent postawić chce widocznie na swoim, gdyż jak biuro Reutera dowiaduje się od wysoko postawionej osoby, Wilson uzbroi statki handlowe i przedsięwzięcie inne jeszcze kroki, aby ochronić żeglugę amerykańską, chociażby senat nie przyjął ustawy o zbrojnej bezstronności. Wilson liczy na to, że pełnomocnictwa jego dopuszczają takie postępowanie. Uważa głosowanie i ogólne stanowisko senatu jako dowód, że kongres stoi za nim.

Jak donosi „Voss. Ztg.” zamierza rząd amerykański oprócz uzbrojenia statków handlowych zorganizować także patrole wzdłuż drogi, jaką udawać się będą statki amerykańskie w strefie niebezpiecznej. Patrolować będzie wielka flota kontrtorpedowców i statków przeznaczonych do zwalczania łodzi podwodnych.

Z drugiej strony bardzo ogólnie obchodzą się w Ameryce z Japonią i Meksykiem.

Sekretarz stanu Lansing oświadczył, że Stany Zjednoczone nie wierzą, żeby Japonia była wiedziała o planie niemieckim co do możliwego przymierza z Meksykiem, lub wzięcia w nim udziału. Lansing wyraził nadzieję, iż Meksyk nie weźmie w wojnie udziału.

Jak oświadcza ambasada japońska, rząd w Tokio pod żadnym względem nie będzie rozważał propozycji niemieckiej. Zapewnia on ponownie o wierności Japonii dla sprzymierzeńców i o swej przyjaźni dla Stanów Zjednoczonych.

Wokoło wojny.

Orędzie niemieckie z wtorku.

Zachodnie pole walki: Po prawym brzegu Mozy walka artyleryjska wzmożła się około wieczora do wielkiej gwałtowności.

Po ogniu huraganowym Anglik atakował ponownie na wschód od Bouchavesnes. Atak jego odparto, inny udaremnił nasz ogień niszczący. W innych miejscach frontu wskutek śnieżycy nieznaczna czynność ogniowa.

Wywiadowcy, którzy stwierdzili bieg pozycji francuskiej przy lesie Cauriere, naprzeciw zdobytych przez nas linii, przyprowadzili jeszcze 15 jeńców.

Wschodnie pole walki: (Front armii marszałka polnego księcia Leopolda bawarskiego). Nocny atak Rosyan, skierowany na pozycje nasze na południe od Brzeżan, nie powiódł się.

(Front generała pułkownika arcyksięcia Józefa). Na wschodnich stokach gór Kelemen, w południowej części Karpat, odrzucono kilka kompanii rosyjskich, które po gwałtownym ogniu atakowały pozycje nasze.

(Front armii generała marszałka polnego von Mackensena.) Położenie pozostaje niezmienione.

Front macedoński: Pomiędzy jeziorem Ochrida a Prespa zaskoczono zniemacką francuską straż polną i zabrano ją do niewoli.

Pierwszy generał - kwatermistrz v. Ludendorff.

Orędzie niemieckie z środy.

(W. T. B.) Zachodnie pole walki: Nad Scarpe, po obu brzegach Ancre i Somme, w Szampanii i na wschodnim brzegu Mozy panowała wczoraj energiczna czynność artyleryjska; kilkakrotnie przyszło też do walk pomiędzy oddziałami wywiadowczymi a załogą okopową.

Wieczorem atakowali Francuzi na froncie północno-wschodnim pod Verdun pozycje nasze przy lesie Caurieres; odparto ich ogniem.

Przejrzyste powietrze sprzyjało lotnikom w spełnianiu swych zadań. W licznych walkach w powietrzu strącono 15 samolotów nieprzyjacielskich. Strata nasza wynosi 1 samolot.

Wschodnie pole walki: Pomiędzy morzem Bałtykiem a Czarnem wskutek ustępującego zimna więcej ożywiony ogień w poszczególnych odcinkach. Czynność piechoty dotąd jeszcze nieznaczna.

Front macedoński: Pomiędzy jeziorem Wardar a Doiran oraz w nizinie Strumy odrzucały posterunki nasze wyprawy kompanii angielskich.

Pierwszy generał - kwatermistrz v. Ludendorff.

Żniwo nurkowców.

(W. T. B.) Urzędowo donoszą, że dnia 3 marca nurkowce niemieckie zatopiły znowu 21 parowców, 10 żaglowców i 16 statków rybackich o pojemności razem 91,000 ton.

Szef sztabu admiralicy marynarki.

Zatopiony kontrtorpedowiec angielski.

(W. T. B.) Admiralicja donosi, że dnia 1 marca zatonał kontrtorpedowiec angielski z całą załogą. Prawdopodobnie najechał statek na minę.

Skutki walki łodziami podwodnymi.

(W. T. B.) Dyrektor arsenału w Cherbourg oświadczył nieurzędowo wobec jednego z pism paryskich, że od rozpoczęcia obostrzonej walki łodziami podwodnymi tylko 4 parowce zamorskie z materiałem wojennym dojechały do portów francuskich. Na razie nie ma żadnych statków w drodze przeznaczonych do Francji.

Liczba utraconych w roku 1916 okrętów.

(Wat.) Amerykański oddział marynarki w Waszyngtonie podaje do publicznej wiadomości liczbę zatopionych okrętów w roku 1916, należących do Ameryki, Anglii i Japonii. Ogólna liczba zatopionych okrętów wynosi według wykazu tego 1149, przedstawiających pojemność 2 milionów i 800 tysięcy ton. Wobec tego, że w roku ubiegłym wybudowano 2056 okrętów o pojemności 1 miliona i 900 tysięcy ton, wynosi strata około 900,000 ton.

Ochotnicy angielscy.

(W. T. B.) Dyrektor powszechnej służby narodowej Neville Chamberlain oświadczył, że zyskał już 100 tysięcy ochotników dla armii przemysłowej. Jest silnie przekonany, że dosięgnie ona pół miliona.

Zapisujcie „Gazetę Gdańską” dla żołnierzy w polu!

Kto nadesłże nam pieniądze i dokładny adres żołnierza, za tego wysłać będziemy „Gazetę Gdańską” wprost w pole. Do nas pisać należy w tej sprawie, adresując krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Wiadomości kościelne.

Diecezja Chełmińska.

Pelplin. W niedzielę dnia 4-go marca, wyświęcił najprzewielebniejszy ks. biskup-sufagan, dr. Klunder w kaplicy seminarnej kleryków Alfonsa Brockiego, Józefa Mislischa i Grabowskiego na subdyakonów.

Sprawy polskie.

Koło Polskie wobec dodatków kresowych.

Na sobotnim posiedzeniu pruskiej Izby posłów przyjęto cały etat ministerstwa oświaty.

Wniosek posła Korfanteo o skreślenie dodatków kresowych odrzucono przeciwko głosom wnioskodawcy, centrowców i wolnomysłnych. „Germania” nadmienia, że oprócz posła Korfanteo nie było na sali podczas głosowania ani jednego przedstawiciela Koła Polskiego.

Niezwykłe odznaczenie kobiety.

Oddział medycyny uniwersytetu fryburskiego mianował doktorem honorowym Wielką Księżną wdowę Ludwikę Badeńską za poświęcenie się gorliwie zabiegom około Czerwonego Krzyża i opiekę nad ranionymi. Obrazek powyższy przedstawia księżną podczas odwiedzin jednego z lazaretów badeńskich.

Ze strony centrowców odezwał się wobec tego okrzyk, że jest na sali obecny tylko jeden Polak. Ta nieobecność posłów polskich robi wrażenie prawie że demonstracyjne. Nie należy chyba przypuszczać, że reszta posłów nie solidaryzowała się z wnioskiem o skreślenie „ostmarkencula” dla nauczycieli? Na co dopiero stawiać wnioski, jeśli głosowanie nad nimi pozostawia się frakcyom niemieckim. W końcu i rząd nie będzie wniosków polskich traktował poważnie, gdyż mógłby przypuszczać, że stawia się je tylko tak sobie — pro forma.

Przysięga Legionów.

Z Warszawy donoszą:

Sprawa przysięgi przyszłego wojska polskiego nie została dotychczas załatwiona z powodu pewnych różnic w proponowanych formułach. Ze strony niemieckiej ułożono następującą rotę:

„Przysięgam Bogu Wszechmocnemu i Wszechwiedzącemu, że chcę służyć, jako wierny żołnierz, mojej polskiej Ojczyźnie na lądzie i w wodzie i każdym miejscu, wiernie i uczciwie, że dotrzymać chcę rzetelnego braterstwa broni wojskom niemieckim, austro-węgierskim i sprzymierzonym z niemi, i że chcę być posłuszny cesarzowi niemieckiemu, jako memu najwyższemu wodzowi w obecnej wojnie, jemu i cesarzowi Austrii, królowi Węgier — jako też wszystkim innym przełożonym, ich rozkazy i przepisy spełniać dokładnie i zawsze — i wszędzie tak się zachowywać, iżbym jako żołnierz rzetelny i bez odmowy spełniający obowiązek mógł żyć i umierać!”

Natomiast Komisja Rady Stanu przedstawiła taką propozycję:

„Przysięgam Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu służyć Polsce, Ojczyźnie mojej i przyszłemu królowi polskiemu (polskiemu rządowi), jako żołnierz wiernie i uczciwie, na lądzie i w wodzie i na każdym miejscu i o każdej porze — dochować rzetelnie braterstwa broni wojskom niemieckim, austro-węgierskim i sprzymierzonym z niemi, być posłusznym naczelnemu dowództwu, wyznaczonemu na czas obecnej wojny przez monarchów, poręczających niepodległość państwa polskiego, oraz wszystkim moim przełożonym, rozkazy ich i przepisy spełniać dokładnie i zawsze i wszędzie tak się zachowywać, iżbym jako żołnierz rzetelny i bez odmowy spełniający obowiązek, mógł żyć i umierać.”

Obie formuły zostały przesłane do głównej kwatery niemieckiej dla zaopiniowania. Z tego powodu i dla innych formalnych względów termin ogłoszenia urzędowego werbunku dla armii polskiej został przesunięty do połowy marca.

Włosianie z Królestwa za ogólnym poborem.

„Gazeta Radomska” donosi o licznych zgromadzeniach włosciańskich w Opatowie, Pielaszewie, Opocznie i Radomsku, na których uchwalono rezolucje, uznające Radę Stanu jako rząd i domagające się ogólnego poboru.

Ulica Sienkiewicza w Tyflisie.

Tyfliska Rada miejska na wieść o zgonie Henryka Sienkiewicza, postanowiła nazwać jego imieniem jedną ze szkół i jedną z ulic miasta Tyflisu. O uchwale tej przewodniczący Rady, Chatisow, zawiadomił prezesa Rady Zjazdów Aleksandra Lednickiego, który odpowiedział na uwiadomienie to listem, wyrażającym swą radość.

Przegląd polityczny.

Rada flamandzka u kanclerza Rzeszy.

Flamandzcy dążą do tego, ażeby w czasie okupacji od władz niemieckich uzyskać szersze swobody autonomiczne, jakich nie mogli uzyskać od rządu belgijskiego. W tym celu utworzyła się Rada flamandzka, która już od dłuższego czasu pertraktowała z niemieckimi władzami okupacyjnymi w Brukseli. Pertraktacje te widocznie musiały już znacznie postąpić, skoro kanclerz ubiegłej soboty przyjął u siebie w Berlinie Radę flamandzką na posłuchaniu i przyrzekł jej członkom uwzględnienie życzeń narodu flamandzkiego w jak najdalszym mierze. Z przemówienia kanclerza Rzeszy wynikało, że ma być utworzona granica celem odgrózenia dzielnicy belgijskiej, zamieszkałej przez ludność flamandzką i dzielnica ta w czasie okupacji ma być administrowana osobno z uwzględnieniem specjalnym języka flamandzkiego. Przy zawarciu pokoju zaś i później także rząd niemiecki postara się o to, ażeby prawa ludności flamandzkiej pozostały także nienaruszone. Kanclerz podniósł w swym przemówieniu pochodzenie niemieckie Flamandów i wspólne z Niemcami interesy kulturalne, jakie istniały przed wiekami, a które później ucierpiały wskutek wpływów francuskich.

Z przemówienia kanclerza Rzeszy do Rady flamandzkiej wynikało również, że zapowiedziane przeobrażenia w okupacji belgijskiej będą przeprowadzone już w najbliższym czasie.

Zaprzeczenie.

(W. T. B.) Pisma holenderskie podały wiadomość, że rząd niemiecki zwrócił się do rządu holenderskiego w sprawie odstąpienia pewnej części prowincji limburgskiej.

Wobec tego biuro Wolffa oświadcza urzędowo, że wiadomość ta jest zmyśloną.

Dymisja gabinetu szwedzkiego.

(WTB.) Gabinet Hammarskjöld podał się do dymisji, której jednakże król nie przyjął. Wobec tego postanowił gabinet na razie pozostać nadal.

Hrabia Tarnowski ma opuścić Stany Zjednoczone.

(Wat.) „New York Herald,” wydanie paryskie, donosi, że ambasador austriacki hrabia Tarnowski otrzyma w tych dniach zawiadanie, aby udał się w drogę powrotną do Austrii. Jak donosiliśmy swego czasu zamierzał hrabia Tarnowski udać się do Meksyku, rząd amerykański jednak obstaje po odkryciu zamierzonego sojuszu niemiecko-meksykańskiego, aby ambasador powrócił do Wiednia.

Ruch przeciw - europejski w Chinach.

(W. T. B.) Według zapewnień pism japońskich, w politycznych kołach chińskich daje zauważyć się znaczna skłonność do zbliżenia się do Japonii. Pozostaje to w związku z ustepliwością rządu Terauchiego w stosunku do Chin. Obecny prezes gabinetu japońskiego Terauchi, jest zdania, że obowiązkiem Japonii jest starać się o jak najlepsze stosunki chińsko-japońskie. To samo podkreśla z swej strony prasa chińska, która żąda wydalenia z Chin wszystkich Europejczyków i zastąpienia ich przez Japończyków.

Gabinet chiński za zerwaniem stosunków dyplomatycznych z Niemcami.

(W. T. B.) Dzienniki angielskie ogłaszają następujący telegram z Nowego Yorku:

Jak donosi depesza z Pekinu, oświadczył się gabinet chiński jednogłośnie za zerwaniem stosunków z Niemcami. Prezydent nie godził się na to i oświadczył, że wedle konstytucji jemu samemu tylko przysługuje to prawo. Premier ministrów podał się do dymisji. Reszta ministrów uczyni prawdopodobnie to samo.

Reuter donosi z Pekinu, że pomiędzy premierem ministrów a prezydentem Chin przyszło do wielkiej sceny, poczem dopiero premier ministrów dymisjonował. Dymisja nie będzie prawdopodobnie przyjęta. W stosunku Chin do Niemiec nie zmieniło się nic.

(Wiadomość tę podajemy — pisze biuro Wolffa — z zastrzeżeniem, ponieważ ani do urzędu dla spraw zagranicznych w Berlinie, ani do ambasady chińskiej nie nadeszły o tem żadne urzędowe wieści).

Z różnych stron.

Pieniądze żelazne w państwach skandynawskich.

(W. T. B.) Między Danią, Szwecją i Norwegią dołączono do istniejącej Konwencji monetarnej umowę, mocą której trzy te państwa niebawem zaprowadzą pieniądze żelazne. Na razie bić się będzie tylko sztuki jedno i dwu örowe.

Szósta pożyczka wojenna.

(W. T. B.) Jak z miarodajnej strony donoszą, niezadługo ukaże się wezwanie do podpisywania szóstej pożyczki wojennej.

Czas podpisywania jej oznaczono na cztery tygodnie od 15-go marca do 15-go kwietnia. Zaznaczyć zaś trzeba, że obowiązkowe terminy wpłaty rozciągają się aż do połowy lipca, tak że wszyscy,

którzy przy końcu drugiego a na początku trzeciego kwartału pieniądze odbiorą, będą mogli niemi rozporządzać na korzyść pożyczki wojennej. Postarano się zaś i o to, że pieniądze wpłacone z końcem marca lub początkiem kwietnia, natychmiast zostaną oprocentowane, bo mimo, że podpisywanie dozwolone jest do 15 kwietnia, wolno wszystko lub część subskrypcji uiszczać już od 31-go marca.

Szósta pożyczka wojenna składać się będzie przede wszystkim z 5procentowych obligacji państwowych wydawanych po kursie 98 proc. (zapisywanie w księgę długów państwa ograniczono do 15 kwietnia 1918 po kursie 97,80 marek). Niewypowiedzialność ze strony państwa, nieograniczającego ani nie utrudniającego wolnego rozporządzenia właścicieli pożyczki, ustanowiona została, tak samo jak przy poprzednich pięcioprocentowych obligacjach państwowych, aż do r. 1924, tak że właściciele tych papierów co najmniej aż do tego roku będą mieli wysoki procent. Gdyby państwo po upływie tego czasu chciało procent obniżyć, obowiązane jest tak samo jak przy poprzednich pożyczkach wojennych obligacje państwowe wypowiedzieć i właścicielom ich wypłatę al pari proponować.

Obok 5 procent obligacji państwowych, wydane zostaną — również po kursie 98 procent — 4 i pół proc. losujące się przekazy skarbowe, różniące się znacznie od poprzednio wydanych przekazów skarbowych. Właścicielom poprzednich pożyczek zapewniono pod pewnym warunkami zamianę i będą mogli nabyć nowe przekazy skarbowe w miejsce dawnych pożyczek, nie będąc zmuszonymi do ich sprzedaży.

Wiadomości potoczne.

Na Polaków w Królestwie, w nędzy pozostających nadesłali w dalszym ciągu : Wasserling z Widlin 5,— mk., Augustyna Wilczewska z Solingen 5,— mk., — razem 10,— mk. Ogółem na 34-tą ratę 949,80 mk. O dalsze datki prosimy.

Zarząd Kompanii Oliwskiej donosi nam, że jak rok rocznie, tak i w tym roku pielgrzymuje Kompania Oliwska na górę Kalwaryjską pod Wejherowem i to w dniu 14-go maja. O liczny udział prosi Zarząd Kompanii, prosząc zarazem inne gazety o powtórzenie tej wiadomości.

Przedstawienie amatorskie, z którego czysty zysk przeznaczony jest na bezdomnych rodaków naszych w Królestwie, urządza w przyszłą niedzielę tutejsze Towarzystwo gimnastyczne „Sokół” w lokalu Bildungsvereinshaus przy Hintergasse 16. Odegrane zostaną dwie sztuki: „Majster i Czeladnik,” komedia w dwóch aktach — oraz „Consilium facultatis,” komedia w jednym akcie. Ze względu na cel godny poparcia zachęcamy do liczne go udziału.

Kilonia. Do pomieszkania pewnej rodziny, która była bogato zaopatrzona w zapasy żywności, zakradli się złodzieje. Dobrawszy się do spiżarni, zabrali z niej szynkę, na jej miejsce zaś powiesili śledzia, do którego była przywieszona kartka z napisem: „Prze-trzymać.” (Durchhalten.)

Dużo jest ludzi, którzyby się chętnie chcieli nauczyć pisania listów. Brak im tylko dobrego podręcznika. Książką odpowiednią, posiadającą w dodatku zaletę, iż jest niezwykle tania, to „Listownik,” który wysyłamy każdemu, kto się po nią zgłosi. Cena z przesyłką 60 fen. Ktoby zaś chciał posiadać drugą jeszcze bardzo dobrą, polecenia godną książkę, temu polecamy „Zbiór powinnowań” na wszelkie uroczystości rodzinne. Obie książki te nadsyłamy za przysyłaniem 1,10 mk., lub za pobraniem przez zaliczkę pocztową. Kto ma daleko do poczty, niechaj także przysłać je za zaliczką, gdyż tak najwygodniej. Do nas jako adres wystarczy zupełnie napisać krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Cennik tanich i ciekawych książek oraz książek do nabożeństwa wysyłamy każdemu, kto poda nam dokładny swój adres. Wysyłkę cennika skutecznie my bezpłatnie. Zgłoszenia nadsyłać prosimy adresując krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Wielki śpiewnik kościelny wysyłamy wciąż jeszcze. Kto „Wielkiego śpiewnika” dotychczas nie posiada, a chciałby go nabyć, niech każe przysłać go sobie za zaliczką, czyli „Nachnahme,” podając nam dokładny swój adres. Jako adres do nas wystarczy zupełnie napisać krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Spis obuwia. Urząd Rzeszy dla zaopatrywania w odzież wydał rozporządzenie, na mocy którego odbędzie się spis obuwia, aby poznać ilość znajdującą się w państwie niemieckim. Obuwie, które się znajduje w użyciu lub w rękach osób prywatnych, nie uprawiających handlu, spisowi nie podlega. Natomiast winny osoby obowiązane do podawania ilości towaru zgłosić wszelkie znajdujące się w ich rękach zapasy obuwia.

Spis odbędzie się dnia 12-go marca. Najpóźniej do dnia 17-go marca winny być oddane listy w magistratach, u landratów lub w innych odpowiednich urzędach.

Bardzo serdeczne podziękowanie za przesyłkę kalendarza otrzymaliśmy od jednego z wojaków, znajdujących się w polu. Niezwykle podobała mu się treść kalendarza. I pełen uciechy donosi nam o tem, z jakim zajęciem on i jego towarzysze broni czytali kalendarz. Kto zatem ma żołnierza w polu i chciał-

by mu sprawić uciechę, niechaj nadesłać 0,80 mk., a wysłamy pod wskazanym adresem żołnierzowi jeden kalendarz. Szczególnie niewiasty pamiętać o tem powinny i przysyłać zamówienia na kalendarze, aby i mężowie ich zaznajomić się mogli z kalendarzem „Gazety Gdańskiej.” Kalendarza, który mają w domu, nie mogą wysyłać, gdyż kalendarz taki potrzebny jest zawsze. Ale zato niechaj zamówią drugi i każą go wysłać wprost w pole, podając oczywiście dobry i czytelny adres, ażeby przesyłka z kalendarzem dojsz mogła. Do nas adresować prosimy krótko: „Gazeta Gdańska” — Danzig.

Nafta zamiast oliwy. Konieczność oszczędzenia znajdującego się w kraju oleju jadalnego, celem zużycia tegoż do wyrobu sztucznych tłuszczów, spowodowała do poszukania wyrobów mających zastąpić oliwę. Jak donosi „Naturwissenschaftliche Wochenschrift,” zajmował się uczony Dr. E. Graese zbadaniem, czy można użyć oleju mineralnych zamiast oliwy jadalnej. Uczony czynił próby w własnym domu z destylatami z nafty rumuńskiej. Uczony naftę oczyścił na drodze chemicznej tak, że straciła swój pierwotny smak i zapach i zauważył, że przy jedzeniu smakowała wcale nieźle. Naturalnie chodzi tutaj tylko o tymczasowe zastąpienie oleju jadalnego, tak jak już cukier zastąpiono sacharyną. Czystzonej nafty można zapewne by użyć do przyrządzenia sałaty.

Gdańsk. 19 letni ślusarz Kosłowski z Prus Wschodnich, zatrudniony w pralni firmy Kraatz w Orunii pochwycony został przy zakładaniu pasa przez transmisję i odniósł tak ciężkie okaleczenia, że wkrótce umarł.

Sopot. Żona radcy tajnego Scholera upadła skutkiem ślizgawicy na chodniku. Nieszczęśliwa odniosła ciężkie obrażenia wewnętrzne; przewieziono ją do domu chorych, gdzie krótko potem umarła.

Pruszcz. Przedsięwzięte dnia 1-go marca r. b. liczenie bydła wydało następujący rezultat: 213 (221) koni, 544 (555) sztuk bydła, 41 (31) owiec, 575 (853) świń, 267 (306) kóz, 569 królików, 11 (56) gęsi, 58 (90) kaczek, 2467 (1979) kur, 9 (3) indyki. Liczby umieszczone w nawiasach oznaczają wynik zeszłorocznego liczenia bydła.

Tczew. W styczniu r. b. strzelał podwórzowy Jatkowski z Dębina, w ogrodzie do wron. Skończywszy strzelanie nabił fuzję na nowo i postawił takową w kacie za drzwiami stajni. Na to przyszedł robotnik Książkowski i zobaczywszy broń, wziął ją chcąc strzelać do celu. W czasie tym broń wypaliła i kula ugodziła śmiertelnie robotnicę Rogaczewską z Dębiny. Teraz odpowiadali tak Jatkowski jak i Książkowski przed sądem ławniczym za lekkomyślne zabójstwo; Jatkowskiego skazano na 4 tygodnie, Książkowskiego zaś na 6 tygodni więzienia. Prócz tego nałożono J. 15 mk. kary za nieprawne noszenie broni.

Starogard. Przed tamtejszą izbą karną stawał robotnik kolejowy Kern z Tczewa oskarżony o sprzeniewierzenie paczki wysłanej w pole. K., który od listopada r. z. zatrudniony był jako pomocnik pocztowy pakował w przedziale wraz z innym pomocnikiem paczki przeznaczone w pole. W czasie tym pękł jeden worek i paczki wypadły. Jedną z tych paczek zabrał K. i wybrał z niej ćwierć funta karmelków. Za przestępstwo to skazał go sąd na 6 miesięcy więzienia.

Kartuzy. Tamtejszy wydział powiatowy wydał również zakaz pieczenia ciast. Zakaz ten obowiązuje od 5-go marca rb.

— W Podjazdach odbyła się sekcja zwłok noworodka; jak sekcja wykazała, dziecko to żyło i zostało dopiero po urodzeniu przez matkę uduszone. — Również w Dolnym Miechowie i Silcznie popełnione zostały morderstwa dzieci. Odnosne matki aresztowano.

Kościerzyna. Mimo ustawicznych nawoływań prasy do składania oszczędności w bankach naszych, są zawsze jeszcze ludzie, przechowujący oszczędności w domu i tracący tym sposobem procenty. Niezastosowanie się do tej szczerzej i pożytecznej rady kosztowało znowu drogo właściciela Papiórkę ze Stawisk. Gdy bowiem udał się do kościoła do Nieda-mów, rozbili złodzieje szafkę i skradli mu 1800 marek. Policja znajduje się na tropie złodziei.

Kościerzyna. W piątek udała się żona cieśli Jereczka, który znajduje się na polu walki, do lasu po drzewo. W lesie udała się na miejsce, gdzie kilka ludzi zajętych było ścinaniem drzew sosnowych. Jedno z spadających drzew ugodziło tak silnie kobietę, że ta wkrótce potem zmarła. Wypadek ten przypisać należy tylko własnej nieostrożności kobiety.

Tuchola. W okolicznych jeziorach łowią ryby większe oddziały wojskowe.

Lubawa. Proboszczowi Majka w Samplawie skradziono w nocy z niedzieli na poniedziałek ze stajni konia, sanki i cielaka. Szkoda wynosi około 2000 marek. Na wykrycie złodzieja wyznaczył proboszcz 100 marek nagrody. Z pozostałych śladów wnioskować należy, że złoczyńcy udali się do Lubawy ze zdobyczą.

Sławno. Przed tamtejszym sądem ławniczym stawał handlarz Lemm z Sławna, oskarżony o niedozwolone uprawianie lichwy. L. sprzedawał mydło, które kupił w Słupcach po 2,60 mk. za funt, żądając od kupujących po 5,50 mk. za funt. Sąd ławniczy skazał L. na 200 marek kary. Apelację założoną przez oskarżonego sąd odrzucił.

Chojnice. Przed tamtejszym sądem przysięgłych stawał właściciel Lukowicz z Rolbika oskarżony o zamierzone zabójstwo i wykroczenie przeciw przepisom dotyczącym polowania. Lukowicza, który posiadał kartę polowania, spotkał strażnik leśny w publicznym lesie, gdzie nie wolno polować. Strażnik wezwał L. do wydania broni, czego jednakże tenże nie chciał uczynić. Gdy strażnik chciał gwałtem broń odebrać wywiązała się bójka, w czasie której wypaliła broń strażnika. Przy rewizji przedsięwziętej u L. znaleziono większą ilość dziczyzny, pochodzącej według podania tegoż z prawnego polowania. Sąd skazał L. za przestępstwo przeciw polowaniu i zagrożenie urzędnika na dwa lata więzienia.

Działdowo. Trzech zatrudnionych u kupca Meyera robotników z Królestwa, znaleziono leżących bez przytomności. Stwierdzono zatrucie gazem. Ponieważ w domu nie ma gazu, dostać mógł się gaz tylko z pękniętej rury ulicznej najpierw do sklepu, stamtąd zaś do pokoju sypialnego robotników. Dwóch z nich zmarło, trzeci znajduje się na drodze wyzdrowienia.

Królewiec. Dziewczęta, które pracowały dotąd w fabrykach w Saksonii, zostaną na lato sprowadzone do Prus Wschodnich do pomocy w pracach rolnych. Sprowadzi się kilka tysięcy takich dziewcząt z Saksonii. Starsze dziewczęta otrzymają wolne utrzymanie i 20 marek płacy miesięcznej.

Inowrocław. Żona pewnego żołnierza, który wyjeżdżał po ukończeniu urlopu, pakowała mu rzeczy, przyczem obeszła się nieostrożnie z nabitym rewolwerem. Broń nagle puściła i strzał ugodził nieszczęśliwą śmiertelnie.

Rozdzień. 72 letnia wdowa Dombkowa zbliżyła się zanadto do pieca, wskutek czego zapaliło się na niej ubranie. Staruszka odniosła tak ciężkie oparzenia, że wkrótce zmarła. Władza obłożyła zwłoki aresztem.

Baworów. Pewien gospodarz kupił przed dzieśmiu laty konia, za którego, ponieważ gryzł i kasał, zapłacił tylko 70 marek. Ponieważ koń ten dobrze pracował, gospodarz umiał konia poskromić i trzymał go przez 10 lat. Obcy i nieznajomi nie mogli się jednak do konia zbliżyć, gdyż groził ukąszeniem. Obecnie gospodarz sprzedał konia tego za — 1700 mk.

Rybnik. Krawiec Pyrdok został powołany pod broń. Rodzina odprowadziła odjeżdżającego na dworzec. Gdy się pożegnał z rodziną i wraz z innymi zaciągniętymi wsiadał do pociągu, upadł nagle i skonał.

Warszawa. Na polubowej naradzie, zainicjowanej przez Departament Pracy Tymczasowej Rady Stanu, doszło do tymczasowego porozumienia między przedstawicielami Redakcji a przedstawicielami pracowników drukarskich w osobach delegatów Polskiego Związku Drukarzy i Zgromadzenia Towarzystw Sztuki Drukarskiej, na skutek czego pracownicy drukarscy przystąpili do pracy w pismach codziennych.

Zebrania Towarzystw

odbędzie się:

w **Wielkich Trąbkach** Towarzystwa Ludowego w niedzielę dnia 11-go marca na sali pana Preissa zaraz po nabożeństwie. Zarząd.

Ostatnie wiadomości.

Zgon hr. Zeppellna.

W czwartek o godz. 11 przed poł. zmarł w pewnym sanatorium Charlottenburga hrabia Zeppelin, znany wynalazca balonów sterowych. Uległ zapaleniu płuc. Dożył niespełna 79 roku.

Drukiem i nakładem „Gazety Gdańskiej” Jana Kwiatkowskiego w Gdańsku. Redaktor odpowiedzialny Henryk Wieczorkiewicz w Gdańsku.

Kto nie dostał gazety

niechaj wypełni następujący formularz, wytnie go z gazety i odda zaraz na swej poczcie najbliższej:

An das

Kaiserliche Postamt

in

Als Bezieher der „Gazeta Gdańska“ aus Danzig habe ich die Nr. vom ten 1917 **nicht** erhalten und bitte um sofortige Nachlieferung.

Name:

Stand:

Wohnort:

Post:

Kreis:

Vaterländischer Hilfsdienst.

Aufforderung des Kriegsamts zur freiwilligen Meldung gemäss § 7 Abs. 2 des Gesetzes über den vaterländischen Hilfsdienst.

Hilfsdienstpflichtige werden zur Verwendung bei Militärbehörden und Zivilverwaltungen im besetzten Gebiet für folgende Beschäftigungsarten gesucht:

1. Gerichtsdienst,
2. Post- und Telegraphendienst,
3. Maschinen- u. Hilfsschreiber, Botendienste,
4. Technischer Dienst,
5. Kraftfahrdienst,
6. Bahn- und Speditionsdienst,
7. Bäcker und Schlächter,
8. Handwerker jeder Art,
9. Land- u. forstwirtschaftlicher Arbeitsdienst,
10. Anderer Arbeitsdienst jeder Art,
11. Pferdepfleger, Kutscher, Viehwärter,
12. Sicherheitsdienst (Bahnschutz, Gefangen- und Gefängnisbewachung),
13. Krankenpflege.

Hilfsdienstpflichtige mit französischen, vlämischen oder polnischen Sprachkenntnissen werden besonders berücksichtigt.

Bis zur endgültigen Ueberweisung an die Bedarfsstellen des besetzten Gebietes wird ein vorläufiger Dienstvertrag auf die Dauer von sechs Wochen bei zehntägiger Kündigungsfrist abgeschlossen.

Der Hilfsdienstpflichtige erhält freie Eisenbahnfahrt vom Orte des Dienstantritts bis zum Bestimmungsort und zurück, freie Beköstigung und Unterkunft, freie ärztliche und Lazarettbehandlung und freie Benutzung der Feldpost. Ausserdem erhält er eine Barvergütung in Höhe von täglich 2 bis 4 Mk. Im Falle des Bedürfnisses werden ausserdem Zulagen gewährt für in der Heimat zu versorgende Familienangehörige. Die endgültige Höhe des Lohnes oder Gehaltes kann erst bei Abschluss des endgültigen Vertrages festgesetzt werden und richtet sich nach Art und Dauer der Arbeit sowie nach der Leistung; eine auskömmliche Bezahlung wird zugesichert.

Bei der Auswahl der endgültigen Beschäftigungsart wird nach Möglichkeit auf die Lebenshaltung, die Gesundheit, sowie auf die bisherige Tätigkeit des Hilfsdienstpflichtigen Rücksicht genommen.

Die Versorgung Hilfsdienstpflichtiger, die eine Kriegsdienstbeschädigung erleiden, und ihrer Hinterbliebenen wird noch besonders geregelt.

Meldungen sind zu richten an die nächstgelegene Hilfsdienstmeldestelle. Dies ist in: Danzig, Thorn, Zoppot, Konitz der städtische Arbeitsnachweis, Graudenz der gemeinnützige öffentliche Kriegsarbeitsnachweis, Dirschau und Marienwerder der Kreis-Arbeitsnachweis,

Kulmsee die öffentliche Arbeitsnachweisstelle, Pr. Stargard der amtliche Arbeitsnachweis für den Kreis Pr. Stargard, Czersk der Gemeindearbeitsnachweis, Stolp, Schlawa, Bütow, Lauenburg (Pomm.) die öffentlichen Arbeitsnachweise, Berent, Kulm, Karthaus, Rummelsburg, Neustadt, Putzig, Schlochau, Schwetz, Strasburg (Wpr.) und Tuchel das Kgl. Landratsamt.

Es sind beizubringen: polizeilicher Ausweis, etwaige Militärpapiere, Beschäftigungsausweis oder Arbeitspapiere, erforderlichenfalls eine Bescheinigung gemäss § 9 Abs. I des Ges. über den vaterländischen Hilfsdienst (Abkehrschein), Angaben, wann der Bewerber die Beschäftigung antreten kann.

Kriegsamtstelle Danzig.

Postbestellungsformular.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserl. Postamt die Zeitung „Gazeta Gdańska“ mit den Gratisbeilagen „Gwiazdka Niedzielną“, „Wolne Chwile“ für den Monat März 1917 und zahle an Abonnement 0,47 Mk. (und 8 Pf. Bestellgeld.)

Dokladny adres
zamawiającego

Obige 0,47 Mk. (und 8 Pf. Bestellgeld) erhalten zu haben, bescheinigt.

Bank Ludowy

E. G.
m. u. H.

w Chmielnie

wypożycza pieniądze pod dogodnymi warunkami i przyjmuje takowe (depozyta) za które płać **3 1/2 i 4 %**.

Zarazem prosimy członków na czas

odnowić weksle, płacić udziały, odpłaty i procenta

abyśmy mogli innym zadosyć uczynić.

Ks. Prob. Sadowski. I. Wallerand. L. Reimer.

Bank Kaszubski

Eintr. Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung

w Wejherowie, (Neustadt WPr.)

Konto pocztowe: **Gdańsk Nr. 4492.**

Telefon 229.

udziela pożyczek

pod bardzo dogodnymi warunkami i przyjmuje

depozyta

płacąc od takowych od dnia złożenia do dnia odbioru **4 %** do **4 1/2 %** stosownie do wypowiedzenia.

ZARZĄD:

A. Chmielewski. Dr. Łącki. Bąkowski.

Pianina-Skrzydła

największy wybór.

Max Lipczinsky, Japongnosa Nr. 7.

Makulaturę

(stare gazety)

po 6 mk. za centnar oddaje

„Gazeta Gdańska“.

Józef Parkitny

poszukuje swej żony **Jadwigi Parkitnej** i dzieci Katarzyny i Maryanny. Przed wojną mieszkały we wsi Miedźno, poczta Kłobucko w powiecie Częstochowski, gubernii Piotrkowskiej. Ponieważ od początku wojny nie mam żadnej wiadomości, więc na tej drodze proszę o nią

Józef Parkitny.

Trollebill, Post Siedesand, Kr. Tondern, N. Schles. Holst.

Kawaler

30-letni, z zawodu instalator elektryczności, rodem z Księstwa Poznańskiego, posiadający nieco majątku zechcą nadesłać zgłoszenia z fotografią pod Nr. 106 do Eksp. „Gazety Gdańskiej“.

towarzyski życia.

Panny lub młode wdowy, o ile możliwości pochodzące z Księstwa Poznańskiego, posiadające nieco majątku zechcą nadesłać zgłoszenia z fotografią pod Nr. 106 do Eksp. „Gazety Gdańskiej“.

Koperty

poleca

„Gazeta Gdańska“.

Poszukuję z Brandenburgu

6 dziewcząt

do hodowli jarzyn na usługi. Pracy będzie od wiosny do jesieni. Kontrakt pożądany. Bliższe szczegóły udziela **Emil Richter**, hodowca jarzyn, **Berlin, Pankow**, Am Schloss-Park 3.

Potrzebna na wieś po rządną i pracowitą

pokojowa

od 1. kwietnia. Zgłoszenia przyjmuje **M. Danmirs**, Ml. Ramzy p. Pestlin Wpr.

Składajcie oszczędności

w następujących spółkach związkowych:

Borek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Borek.
Brodnica, Bank, E. G. m. u. H., Strasburg Wpr.
Brusy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Bruss Wpr.
Bydgoszcz, Bank Bydgoski, E. G. m. u. H., Bromberg.
Bydgoszcz, Bank Przemysłowy, E. G. m. u. H., Bromberg.
Chełmno, Bank, E. G. m. u. H., Culm Wpr.
Chełmża, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Culmsee Wpr.
Chmielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Chmielno Wpr.
Czarnków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czarnikau.
Czempin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czempin.
Czersk, Bank Czerski, E. G. m. u. H., Czersk Wpr.
Dakowy Mokre, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dakowy Mokre, Kr. Grätz i. Posen.
Droszew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Drosenau p. Kotowiecko.
Drzymca, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dritschmin Wpr.
Dubin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dubin.
Gdańsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Danzig.
Gębice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gembitz Kr. Mogilno.
Gniezno, Kasa Pożyczkowa w Gnieźnie, E. G. m. u. H., Gnesen.
Gniezno, Kasa Ul. E. G. m. u. H., Gnesen.
Golina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Golina.
Golub, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gollub Wpr.
Gołańcz, Bank ludowy dla Gołańczy i okolicy, E. G. m. u. H., Gollantsch.
Gosteczyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Liebenau Wpr.
Gościszyn, „Ul“, Spar u. Darlehenskasse, E. G. m. u. H., Gościszyn Kr. Bome.
Górzno, Bank, E. G. m. u. H., Górzno Wpr.
Grądzisz, Bank, E. G. m. u. H., Graudenz.
Inowrocław, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Hohensalza.
Jaraczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Jaratschewo.
Kamieniec, Bank Kółka Włościańskiego, E. G. m. u. H., Kamieniec Bez. Posen.
Kartuzy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Karthaus Wpr.
Kielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Koelln Wpr.
Kiecko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kletzko.
Kobylin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kobylin.
Komórsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gr. Komorsk Wpr.
Kostrzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kostschin.
Kościan, Bank Kupiecki - Przemysłowy, E. G. m. u. H., Kościan Bez. Posen.
Kościerzyna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Berent Wpr.
Koźmin, Towarzystwo Pożyczkowe w Koźminie, E. G. m. u. H., Koschmin.
Kórnik, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Kurnik.
Krobia, Bank ludowy w Krobi: E. G. m. u. H., Kröbea.
Krotoszyn, Bank ludowy, zapisana spółka - Volksbank, E. G. m. u. H., Krotoschin.
Kwilcz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Kwiltzsch.
Lipusz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lippusch Wpr.
Lubawa, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Loebau Wpr.
Lubichowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lubichow Wpr.
Ludzisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ludzisk p. Markowitz Bez. Bromberg.
Łąkoć, Bank ludowy, E. G. m. b. H., Lonkecin p. Radewitz.
Łęg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Long Wpr.
Łobżenica, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Lobsens.
Łobżenica, Bank ziemski, E. G. m. b. H., Lobsens.
Margonin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Margonin.
Miejska Górka, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Görden in Posen.
Mieszko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Mieschkow.
Mieścisko, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Marktadt.
Mosina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Moschin.
Murowana Goślina, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Murowana Goslin.
Nekla, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Nekla.
Nowe, Bank, E. G. m. u. H., Neuenburg.
Nowe Miasto n. D., Bank ludowy zu Neumark, E. G. m. u. H., Neumark Wpr.
Oborniki, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Obornik in Posen.
Odalanów, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Adelnau.
Ołobok, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ołobok in Posen.
Osieczna, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Storchnest.
Osiek, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ossieck Wpr.
Ostroróg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Scharfenort.
Ostrzeszów, Bank ludowy w Ostrzeszowie, E. G. m. u. H., Schildberg in Posen.
Ottorowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Ottorowo Kr. Samter.
Pakość, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pakosch.
Pelplin, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pelplin Wpr.
Pempowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pempowo Kr. Gostyn.
Pierzchewice, Bank, E. G. m. u. H., Portscheiten p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pierzchewice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Portscheiten p. Nikolaiken Kr. Stuhm Wpr.
Pleszew, Bank Kupiecki, E. G. m. u. H., Pleschen.
Pobiedziska, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pudewitz.
Pogorzela, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pogorzela Kr. Koschmin in Posen.
Poznań (św. Łazarz), Bank Pożyczkowy, E. G. m. u. H., Posen.
Puck, Bank Puck, E. G. m. u. H., Putzig Wpr.
Radzyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rehden Wpr.
Rawicz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rawitsch.
Rogowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogowo.
Rogoźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Rogasen.
Sieraków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Zirke a. W.
Skalmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Skalmierzyce.
Skarszewy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schöneck Wpr.
Sopoty, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Zoppot Wpr.
Staniszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stanischewo Wpr.
Staregrod, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pr. Stargard.
Starytarg, Bank Prywatny - Privatbank zu Altmark, E. G. m. u. H., Altmark Kr. Stuhm.
Stęszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stenschewo.
Stężyca, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stendsitz Wpr.
Strzałków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stralkowo.
Sulmierzyce, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Sulmirschütz.
Swarzędz, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schwersenz.
Śrem, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Schrimm.
Środa, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schroda.
Tarnowo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schleen.
Tczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dirschau Wpr.
Trzemeszno, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Tremessen.
Tuchela, Bank, E. G. m. u. H., Tuchel Wpr.
Tyehnowy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Tiefenau Wpr.
Wąbrzeźno, Bank ludowy, E. G. m. u. H. in Briesen Wpr.
Wejherowo, Bank Kaszubski, E. G. m. u. H., Neustadt Wpr.
Wiele, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wielle Wpr.
Wieleń, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Filehne a. Ostbahn.
Więcbork, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Vandsburg Wpr.
Wyrzysk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wirsitz.
Zblewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hochstüblau.
Złotów, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Flatow Wpr.
Złotów, Bank Parcelacyjny. - Landbank, E. G. m. b. H., Flatow Wpr.

Służebna dziewczyna

od 16 do 20 lat stara, poczciwa i pracowita, może natychmiast w służbę wstąpić lub od 15-go b. m.

M. Ligmanowski ludowicz. Skarszewy, Schöneck Wpr.

Papierosy

wprost z fabryki

po cenach oryginalnych

100 pap. sprz. cząstk. 1,8 fen.	1,60
100 " " " 3 " "	2,30
100 " " " 3 " "	2,50
100 " " " 42 " "	3,20
100 " " " 6,2 " "	4,50

Wysyłka tylko za zaliczką od 100 szt. począwszy

Papierosy i jakości od 100—do 200,—mk. za tysiąc

Goldenes Haus Zigarrettenfabrik, G. m. b. H.

Berlin Friedrichstr. 89.

Fernsprech. Zentrum 7437.

Palacz

odświeży swój język najlepšími tabletkami Wyberta; smakują wyborne i chronią zarazem przed zaziębieniem i ich następstwami.

W wszystkich aptekach i drogeriach mk. 1.—

Wyberta
TABLETKI

Kochany Czytelniku!

Jeżeli Ci się spodoba jaki artykuł lub obrazek w „Gazecie Gdańskiej“, pokaż go sąsiadowi. On na pewno wdzięczny ci za to będzie, bo i jemu będzie się to podobało, co się Tobie podoba i zapisze sobie na przyszły miesiąc „Gazetę Gdańską“, gdyż przedtem nie wiedział, iż tak piękne rzeczy znajdują w „Gazecie Gdańskiej“.